

V vrtincu fizične zlorabe

ANDREJA TASIČ foto: ISTOCK

Andreja Tasič, doktorska kandidatka zakonske in družinske terapije

Tokrat o nasilju v odnosu. Prejela sem vprašanje gospe, ki ne ve, kaj naj naredi, da bi pomagala svoji prijateljici, ki vztraja v nasilnem zakonu. Gospa je jezna in ogorčena, ker si ne da dopovedati, naj odide. Še več, ko ji začne o tem govoriti, prekine stik z njo. In se vedno znova vrača nazaj k možu ...

Gospa se sprašuje še, kako to, da prijateljica ne more oditi; morda ji pa v resnici ni tako hudo? Ker če bi ji bilo, bi vendar odšla. Kdo pri pameti bi pa vztrajal v takem zlorabljačem odnosu?

Razumem vašo jezo, razumem občutek nemoči ob tem, ko veste, kaj se dogaja, prijateljica pa še vedno vztraja v tem odnosu. Veliko ljudi se sprašuje isto – zakaj ženske, nad katerimi se možje izživljajo, ne odidejo; marsikdaj lahko slišimo, da če bi ji bilo tako zelo hudo, bi že šla stran ... Drži tudi to, da bi vsak »pameten« človek zbežal iz takega odnosa, ko bi se prvič zgodilo nasilno dejanje, tudi »samo« klofuta. Tako najbrž razmišlja velika večina, ki te gospe ne pozna, ki obsoja na podlagi zunanjih vidikov, ne pa notranjosti človeka, ne vseh silnic, ki se dogajajo v takem človeku, v takem odnosu. In tako preprosto dvignemo roke, češ nas se tako ali tako ne tiče, in smo tihi.

Žalostno je to, da ta gospa ostaja zato, ker ne pozna ničesar drugega, ne pozna drugačnega odnosa, ker je navajena tega vzdušja, saj je to najverjetneje v taki ali drugačni obliki doživljala že v svoji izvorni družini, a ni tega nikoli ozavestila, predelala. Odrasle osebe si vedno znova najdejo partnerja, ob katerem se bodo počutile varno (pa četudi je, kako paradoksalno, to vzdušje na smrt nevarno), ob katerih bodo znova in znova iskale vzdušje, ki so ga navajene, in ob katerih bodo znova in znova želele razrešiti situacijo travmatične preteklosti, tj. želele si bodo človeka, ob katerem bodo ljubljene, slišane in sprejete, kajti to kompulzivno ponavljanje, iskanje je samo želja po razrešitvi. Ponavljanje pretekle zlorabe je za te ljudi nezavedna prisila; ta spomin si želijo zavestno potlačiti, a hkrati je v njihovi psihi, njihovem telesu močna potreba po njihovem ozaveščanju. Tako se potlačene izkušnje pojavljajo v novi situaciji na novo. Ta potreba je tako močna, nujna, da človeka nezavedno vodi v iskanju partnerja.

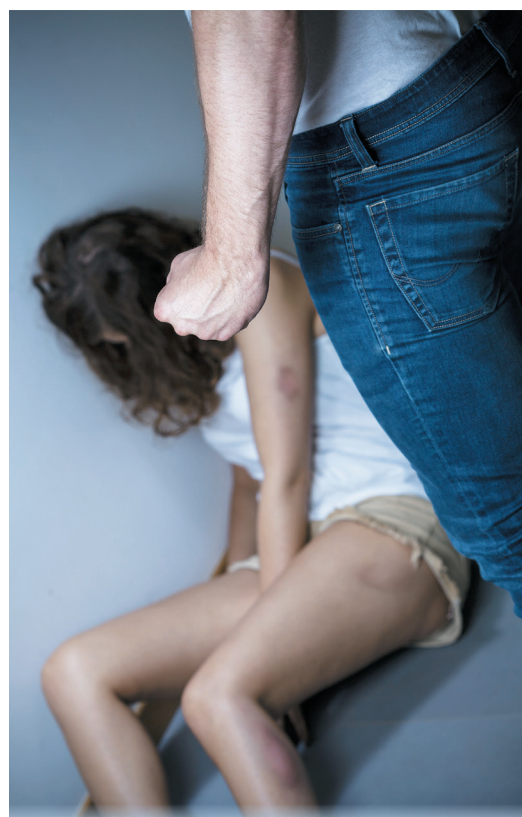
Torej bo posameznik tako dolgo iskal situacijo, osebo, vzdušje, da bo sprostil napetost v telesu.

Kako pride do nasilja med partnerjema

Najprej se začne med njima zgoščevati napetost, tišina, mrki pogledi ... Ko je partner našel razlog, da jo je pretepel, je bil nekaj časa mir, oba sta se sprostila, ni bilo več napetosti, nastopil je čas blaženega miru. Partner je obljubljal, da tega ne bo nikoli več storil, nosil ji je rože, jo objemal, poljubljal, nosil po rokah ... Dokler se ni začela napetost v njem spet kopičiti, gospa je hodila po prstih okoli njega, da ga ja ne bi s čim razburila, a si je hkrati želela, da ta napetost mine. Ko je bila previsoka, je storilec spet udaril, napetost se je sprostila ..., začneta se spet zbliževati in sta dejansko v začaranem krogu. Trenutki miru so za to gospo lahko edino mirno obdobje in za te trenutke živi. Saj takrat ni tako slab, takrat je pa tako dober, saj me ima rad, to pokaže, ko se kesa svojih dejanj ...

Naslednja stvar, ki jo moramo vedeti, je, da lahko gre zloraba celo tako daleč, da postane oseba kemično-hormonsko zasvojen in ji ta zasvojenost ne pusti oditi. To pomeni, da je zasvojen s hormoni, ki se ob nasilju sprožajo v telesu, in prav zaradi zasvojenosti, ki jo nudijo hormoni, se težko odreče temu odnosu in še naprej iskanju novih situacij, v katerih se lahko travma in vzdušje ponovita. Ko se torej v odnosu pojavi toliko napetosti, da se ne da več zdržati, lahko žrtev, nezavedno, nekaj naredi, da sproži zlorabo, saj potrebuje pomiritev in potem spet nekaj dragocenega miru ... Živi torej res v začaranem krogu zlorabe, ki ji ne pusti oditi.

Hkrati je najbrž strahotno osamljena, saj je partner že prej poskrbel za to, da je eden in edini v njenem življenju, da jo je osamil in izoliral od družine in prijateljev, pa tudi strahovito osramočena. Boji pa se

tudi biti sama in je zanj boljše biti v takem odnosu kot sploh v nobenem.

Lahko taki ženski kako pomagamo? Težko. Dokler ne bo sama uvidela, da živi v odnosu, v katerem je največja tragika ta, da ji je hkrati znan, domač, varen, a je lahko prav v njem smrtno ogrožena, težko naredimo karkoli. Lahko smo samo tam, ji stojimo ob strani, ko nas potrebuje, smo z njo sočutni, empatični. Žal pa ne moremo prevzeti odgovornosti za njeno življenje namesto nje in žal ne moremo sprejeti odločitve namesto nje. Ko bo to sposobna narediti, pa bo ob sebi zelo potrebovala prijateljico, ki ji bo v težkih trenutkih stala ob strani. Lahko smo torej samo človek ob človeku, sočuten, nežen, empatičen in ljubeč. To pa menda zmoremo? ■